

HATÁRON TÚLI KAPCSOLATOK

A Csemadok Országos Tanácsa megbízásából a Csemadok Művelődési Intézete és a Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmánya főrendezőként hatodik alkalommal hirdeti meg a

BÍBORPIROS SZÉP RÓZSA (Örökség)

országos népzenei vetélkedőt népdalénekesek, népdalkörök, népi hangszereszenek és népi hangszeres együttesek részére,

mely vetélkedő döntőjére (Dunaszerdahely, 2007. november 24.-25.) a Vass Lajos Népzenei Szövetség részéről érkező szakmai zsűri kiválasztja a Hagyományos Régiók-Régiók Hagyománya (Kárpát-medencei) VII.Vass Lajos Népzenei Találkozó és Verseny Országos Döntőjében (Budapest, 2008. novemberére várható) résztvehető csoportokat és szólistákat.

Immár hatodik alkalommal kerül megrendezésre *Bíborpiros szép rózsza* címmel a szlovákiai magyar népzenekedvelők és művelők országos seregszemléje, vetélkedőszerű megmérettetése. A vetélkedősorozat célja, folytatva az egykori, mára már fogalommá vált *Tavaszi szél* eszméit, országos fórumot biztosítani **népdalénekesek és népdalkörök**, valamint **népzenei hangszereszenek és zenekarok részére**. Célunk a népzenei mozgalom szakmai támogatása, ösztönzése és fejlesztése. A szakma vélemény-nyilvánításai az egyes fordulók alkalmával visszajelzésül szolgálhatnak a résztvevők számára, megerősítve vagy iránytmutatva további tevékenységükhöz.

Ezt megelőlegezve a kiíráshoz csatolunk két mellékletet: az 1. sz. melléklet szakmai útmutatást, míg a 2. sz. melléklet a felkészülésnél felhasználható kiadványok listáját tartalmazza tájegységek szerint (könyvesboltokban beszerezhető és a Népzenei Adattárban helyben tanulmányozható).

A vetélkedő arculata:

1. Az összeállítások népdalokból álljanak, mellőzve a műdalokat és feldolgozásokat (az éneklőcsoportok kerüljék a kóruszerű hangzást, kánonszerű vagy többszólamú előadásmódot; a hangszereszenek és zenekarok tartózkodjanak az autentikustól eltérő feldolgozásoktól).
2. Javasoljuk, hogy a résztvevők elsősorban a saját régiójukból származó népzenei anyagból merítsenek (ez biztosítja a természetes megnyilvánulást pl. a tájszólás és a zenei előadásmód szempontjából).
3. A világi népdalok mellett vallásos népi énekek (nem templomban énekelt, de vallásos témájú énekek) és népi szokásokhoz kapcsolódó dalok (karácsonyi, pünkösdi, farsangi stb. dalok, énekek) is műsorra tűzhetők.

A vetélkedő korcsoportjai:

I. korcsoport – alapiskolás tanulók,

II. korcsoport – középiskolás és főiskolás diákok, egyetemisták, felnőttek.

A vetélkedő kategóriái:

1. Ének kategória:
  - a. szólisták, max. 5 perces műsor,
  - b. népdalkörök (15 főig), maximum 7-8 perces műsor.
2. Hangszeres kategória:
  - a. szólisták, max. 10 perces műsor,
  - b. parasztszenekarok és citerazzenekarok max. 10 perces műsor.

Az országos elődöntők helyszínei és időpontjai:

Kelet-Szlovákia – Szádalmás, 2007. október 20.

Közép-Szlovákia – Péterfala, 2007. október 21.

Nyugat-Szlovákia – Pered, 2007. október 27.

Nyugat-Szlovákia – Farnad, 2007. október 28.

Az országos döntő és gálaműsor helyszíne, időpontja: Dunaszerdahely, 2007. november 24.-25.

Jelentkezési lapok a Csemadok területi választmányainál szerezhető be, vagy a www.csemadok.sk honlapról tölthető le. Közelebbi információk: Csemadok Dunaszerdahelyi Területi Választmánya.(tel.: 031/552 24 78, fax: 031/550 98 30, mobil: 0905/358 529)

Éneklőcsoportok, szólisták

A többéves tapasztalatok alapján a népdalénekesek seregszemlájén, vagy vetélkedőjén általában felmerül a kérdés, ki és hogyan készül, illetve készíti fel a résztvevőket. Ha nincs felkészítőjük, honnan merítik az előadandó népdalokat:

1. Saját tájegységük ma élő hagyományából, vagy archív gyűjtésekből,
2. Publikációkból és azok segítségével felidézett hasonló dalokból – helyi változatok,
3. Az idősebb népdalénekesek között lehetnek a) hagyományörzők, b) hagyományápolók.
  - a) A hagyományörzők nem tanulták a népzenei hagyományt, hanem spontán módon beleszülettek, belenőttek abba. Sokan nem is gondoltak arra, hogy a népdalokat közönség előtt mutassák be,
  - b) A hagyományápolók tudatosan sajátították el a népdalkincsünket, tehát vagy szájhagyományszerűen hallás alapján tanulták a népdalokat, vagy publikációkból.
4. A gyermekek, a fiatal korosztály is megtanulhatja idősebbektől hallás után a népdalokat, ha van valaki, aki hiteles őrzője a hagyománynak. De a legtöbb esetben vagy azt tűzi a műsorára, amit az iskolában megtanult, magáévá tett, vagy egy pedagógus készíti fel a vetélkedőre. Tehát a gyermek, és fiatal népdalénekesek tudatosan készülnek a vetélkedőre, vagy bemutatóra. Felkészítőik többnyire énekespedagógusok.

Mik legyenek a felkészülés szempontjai:

Az előadandó népdalok kiválasztása

1. Az előadó korának és személyének megfelelő népdalokat válogassunk. Tehát iskolás gyerekek lehetőleg ne énekeljenek koruknak és hangterjedelmüknek nem megfelelő népdalokat.
2. Lányok asszonyok lehetőleg olyan szövegű népdalokat válasszanak, melyeknek mondanivalójuk illik hozzájuk. Ne énekeljenek katonanótákat, hanem inkább lírai dalokat

Az előadandó népdalok megszólaltatása

1. A népdalok előadásának megfelelő egyszerűség. Mellőzzük a mulatós, érzelgős, nótás előadásmódot, de operettes előadásmód sem való a népdalok előadásához.
2. Gyakori hiba a népdalok előadásában, hogy az énekes vagy a felkészítője nem veszi figyelembe a publikált népdalok tempójelzését. Ezért a parlando, vagy parlando rubato, tehát beszédszerű előadást igénylő népdaloknál az előadott népdalok ritmusa nem alkalmazkodik a szöveg ritmusához.

Hangszerszólisták, hangszeres együttesek

A népzenei vetélkedőre való felkészülés során a népi hangszerszólistáknak és hangszeres együtteseknek szem előtt kell tartaniuk a népdalénekeseknek és éneklőcsoportoknak feljebb javasolt szempontokat.

Azoknál a hangszeres együtteseknél és szólistáknál, akik népzenei kiadványokból készülnek fel, fontos, hogy népzenei hangzóanyagot is használjanak a felkészüléskor, hogy elsajátítsák a kiválasztott tájegység zenei hagyományára jellemző stílust és előadásmódot.

A felkészülés szempontjai:

Az előadandó népzenei darabok, népdalok kiválasztása

A hagyományos hangszeres népzene előadásakor az énekelt népdalok hangszeres előadását, vagy hangszeres népi darabok előadását válasszuk. Ne válasszunk klasszikus hangszerekre írt népdalfeldolgozásokat, komolyzenei darabokat. A kiválasztott népdalok, ill. népzenei darabok összeállítása legyen színpadképes (változatosság – tempó, dallamválasztás).

Az előadandó népzenei darabok, népdalok megszólaltatása népi hangszereken

A hagyományos hangszerkezelés megismerése és elsajátítása elengedhetetlen ahhoz, hogy az együttes vagy szólista hűen tolmácsolja a kiválasztott tájegység népzenei hagyományát. Tehát fontos a stílusos hangképzés, technikailag megfelelő hangszerjáték, a kiválasztott tájegységre jellemző dallamdíszítés és dallamvariálás.

2. számú melléklet (kiadványok listája)

Csallóköz

- Ág Tibor – Barsi Ernő – Koncsol László: *Kemény a föld a patonyi határba*. Dióspatony népzenei hagyománya. Lilium Aurum. Dunaszerdahely 1997.
- Ág Tibor (ed.): *Karcsai hajdú vagyok én*. Népdalcsokrok Bartók Béla nagymegyeri gyűjtéséből. A XI. Csengő Énekszó (gyermek és ifjúsági kórusok országos fesztiválja) módszertani segédanyaga. Dunaszerdahely 2001.
- Ág Tibor: *Az Aranykert muzsikája*. Csallóközi népdalok. Kalligram. Pozsony. 1999.
- Ág Tibor: *Lement a vacsoracsillag*. Gyurcsó István Alapítvány Könyvek 20. Dunaszerdahely. 2001.
- Ág Tibor: *Vígan zengjetelek citorák*. Csallóközi betlehemes játékok és mendikák. Gyurcsó István Alapítvány Füzetek 1. Csemadok. Dunaszerdahely 1992.
- Nagy Iván: *A csallóközi dudáshagyomány*. Kalligram. Pozsony 2002.
- Nagy Iván: *Erősíteni szíveket*. Balony község népzenei monográfiája. Gyurcsó István Alapítvány Füzetek 11. Dunaszerdahely 1998.
- Szomjas-Schiffert György: *Hajnal vagyon, szép piros...* Énekes várvirrasztók és órakiáltók. Kalligram. Pozsony 1999.
- Takács András: *Csallóközi néptáncok*. Kalligram. Pozsony 2000.

Mátyusföld

- Ág Tibor: *Bíborpiros szép rózsá*. Népzenei gyűjtés Peredről. Gyurcsó István Alapítvány Füzetek 4. Pered-Dunaszerdahely 1996.
- Bodza Klára – Paksa Katalin: *Magyar Népi Énekiskola II*. Magyar Művelődési Intézet. Budapest (évszám nélkül), (hangzóanyaggal együtt)
- Gágyor József: *Csúfondáros könyv*. Mátyusföldi népi csúfolók. Lilium Aurum. Dunaszerdahely. 2003.
- Gágyor József: *Játékos állatkert*. Állatok a népi mondókákban és gyermekjátékokban. Lilium Aurum. Dunaszerdahely 2002.
- Gágyor József: *Kislibáim, gyertek haza!* Népi mondókák és gyermekjátékok. Madách-Posonium. Pozsony 1999.
- Lázár Katalin: *Népi játékok*. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó. Budapest 1997.
- Mórocz Károly – Ág Tibor: *Kodály Zoltán nyomában*. Slovenské pedagogické nakladateľstvo. Bratislava 1979.

Nyitra-vidék

- Ág Tibor (ed.): *Virágok vetélkedése*. Válogatás Szíjjártó Jenő népzenei gyűjtéséből. Nap Kiadó. Dunaszerdahely 2001.
- Ág Tibor: *Csináltassunk hírharangot*. Nyitra-vidéki népballadák. Gyurcsó István Alapítvány Könyvek 22. Dunaszerdahely 2001. (hangzóanyaggal együtt)
- Ág Tibor: *Semmit sem vétettem Nyitra városának*. Nyitra-vidéki magyar népdalok. Gyurcsó István Alapítvány Könyvek 29. Dunaszerdahely 2004. (hangzóanyaggal együtt)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: *Magyar Népi Énekiskola I*. Tankönyvkiadó. Budapest 1992. (hangzóanyaggal együtt)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: *Magyar Népi Énekiskola II*. Magyar Művelődési Intézet. Budapest (évszám nélkül), (hangzóanyaggal együtt)
- Bodza Klára – Vakler Anna: *Magyar Népi Énekiskola III*. Magyar Művelődési Intézet. Budapest 1999. (hangzóanyaggal együtt).
- Czövek Judit: *Ha mi meghalunk...* Zoborvidéki virrasztóénekek. Kalligram. Pozsony 2002.
- Jókai Mária: *Zoboralji gyermekjátékok*. AB-ART Kiadó. Gyurcsó István Alapítvány. Pozsony-Dunaszerdahely 2004.
- Kiss Lajos: *Lakodalmas dalok*. Zeneműkiadó. Budapest (évszám nélkül).
- Lázár Katalin: *Népi játékok*. Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó. Budapest 1997.

Ipoly-vidék

- *A bénai nagy hegy alatt...* Ipolymenti népdalok. Csemadok. Losonc (évszám nélkül)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: *Magyar Népi Énekiskola II.* Magyar Művelődési Intézet. Budapest (évszám nélkül), (hangzóanyaggal együtt)
- Bodza Klára – Vakler Anna: *Magyar Népi Énekiskola III.* Magyar Művelődési Intézet. Budapest 1999. (hangzóanyaggal együtt)
- Kiss Lajos: *Lakodalmos dalok.* Zeneműkiadó. Budapest (évszám nélkül)
- Lázár Katalin: *Népi játékok.* Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó. Budapest 1997.

Gömör - Kishont

- Ág Tibor (ed.): *Virágok vetélkedése.* Válogatás Szíjjártó Jenő népzenei gyűjtéséből. Nap Kiadó. Dunaszerdahely 2001.
- Ág Tibor: *Édesanyám rózsafája.* Palóc népdalok. Madách. Pozsony 1974. Martos 1995.
- B. Kovács István – Ág Tibor: *Hervadatlan rózsagyüker.* Gömör-Kishont magyar népköltészete. Lilium Aurum. Dunaszerdahely 1998.
- Bodza Klára – Paksa Katalin: *Magyar Népi Énekiskola I.* Tankönyvkiadó. Budapest 1992. (hangzóanyaggal együtt)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: *Magyar Népi Énekiskola II.* Magyar Művelődési Intézet. Budapest (évszám nélkül), (hangzóanyaggal együtt)
- Bodza Klára – Vakler Anna: *Magyar Népi Énekiskola III.* Magyar Művelődési Intézet. Budapest 1999. (hangzóanyaggal együtt).
- Lázár Katalin: *Népi játékok.* Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó. Budapest 1997.
- Takács András – Fügedi János: *Gömöri népi táncok.* Madách. Pozsony 1992.
- Ujváry Zoltán: *Gömöri népballadák Holló László illusztrációival.* Gömör néprajza XI. Debrecen 1987.
- Ujváry Zoltán: *Gömöri népdalok és népballadák.* Hermann Ottó múzeum, Alföldi Nyomda, Debrecen 1977.

Abaúj-Torna, Kassa-vidék

- Ág Tibor: *Felsütött a nap sugára.* Kelet-Szlovákiai népdalok. Gyurcsó István Alapítvány Füzetek 15. Dunaszerdahely 1999. (Hangzóanyaggal együtt)
- Bodza Klára – Paksa Katalin: *Magyar Népi Énekiskola I.* Tankönyvkiadó. Budapest 1992.
- Bodza Klára – Vakler Anna: *Magyar Népi Énekiskola III.* Magyar Művelődési Intézet. Budapest 1999. (hangzóanyaggal együtt).
- Kiss Lajos: *Lakodalmos dalok.* Zeneműkiadó. Budapest (évszám nélkül).
- Lázár Katalin: *Népi játékok.* Jelenlévő múlt. Planétás Kiadó. Budapest 1997.
- Vargyas Lajos: *Egy felvidéki falu zenei világa – Áj, 1940.* Jelenlévő múlt. Planétás. Budapest 2000.

Ung-vidék és Bodrogköz

- Ág Tibor: *Felsütött a nap sugára.* Kelet-Szlovákiai népdalok. Gyurcsó István Alapítvány Füzetek 15. Dunaszerdahely 1999. (Hangzóanyaggal együtt)
- Kaposi Edit: *Bodrogköz táncai és táncélete 1946-1948.* Jelenlévő múlt. Planétás. Budapest 1999.

Általános

- Ág Tibor – Sima Ferenc: *Vétessék ki szóló szívem.* Szlovákiai magyar népballadák. Madách. Pozsony 1979.
- Ág Tibor: *Ki népei, vári vagytok?* (Válogatás a szlovákiai magyar tájak népzenei hagyományaiából). Népismereti Könyvtár 6. Lilium Aurum, Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság. Komárom-Dunaszerdahely 1996.
- Balogh Sándor: *Citeraiskola.* Módszertani füzet és példatár kezdő és haladó citerások részére. Magyar Művelődési Intézet. Budapest 1998.
- Kerényi György: *Magyar énekes népszokások.* Gondolat. Budapest 1982
- Kiss Áron: *Magyar gyermekjátékgyűjtemény.* Holnap Kiadó. 2000.
- Kodály Zoltán (ed.): *Iskolai énekgyűjtemény I. II.* Az országos Közoktatási Tanács. Budapest 1944.
- Móser Zoltán: *Május – Pünkösöd hava.* Pro-Print Könyvkiadó. Csíkszereda 1998.